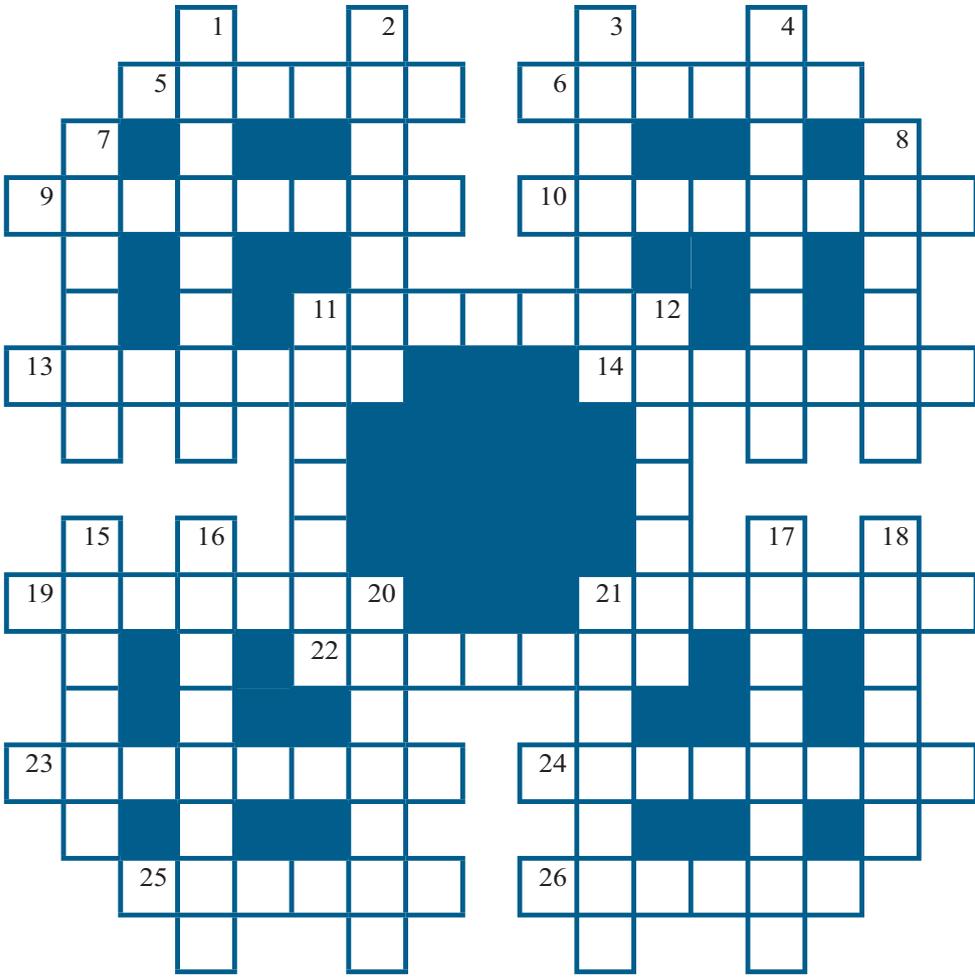

КРЫЖАВАНКА-ПЕРАКЛАД

Перакладзіце з рускай мовы на беларускую наступныя словы:

Па гарызанталі: 5. Кисет. 6. Тыква. 9. Барашек. 10. Парикмахерская. 11. Верстак. 13. Ежевичник. 14. Родник. 19. Копоть. 21. Недоброжелатель, недруг. 22. Сосредоточенный. 23. Наклонно. 24. Обычный, обыденный. 25. Щука. 26. Заживленный, излеченный.

Па вертыкалі: 1. Суеверие, предрассудки. 2. Здание. 3. Приобретение. 4. Совесть. 7. Слишком, чрезмерно. 8. Напрягаться, тужиться, протискиваться. 11. Изображение. 12. Прочный, надежный. 15. Возница, кучер. 16. Насиженное гнездо, селитьба. 17. Окраина. 18. Карман. 20. Поместье, имение. 21. Оскорбление, унижение.

Склала Таццяна КУЗЬМІЧ.
(г. Віцебск).

Па гарызанталі: 1. Заба-боны. 2. Будынак. 3. Набы-шук. 6. Гарбуз. 9. Барашык. 10. Цырыльня. 11. Баршата. 13. Ажынік. 14. Крыніца. 19. Куроды. 21. Элоскік. 22. Сабравы. 23. Нахлэна. 24. Звяняны. 25. Шчупак. 26. Уроны.

Па вертыкалі: 1. Заба-боны. 2. Будынак. 3. Набы-шук. 6. Гарбуз. 9. Барашык. 10. Цырыльня. 11. Баршата. 13. Ажынік. 14. Крыніца. 19. Куроды. 21. Элоскік. 22. Сабравы. 23. Нахлэна. 24. Звяняны. 25. Шчупак. 26. Уроны.

СЁННЯ

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	4.56	21.36	16.40
Віцебск	4.38	21.33	16.55
Магілёў	4.45	21.25	16.40
Гомель	4.50	21.14	16.24
Гродна	5.12	21.50	16.38
Брэст	5.23	21.42	16.19

Месяц

Апошняя квадра 8 ліпеня.
Месяц у сузор'і Рака.

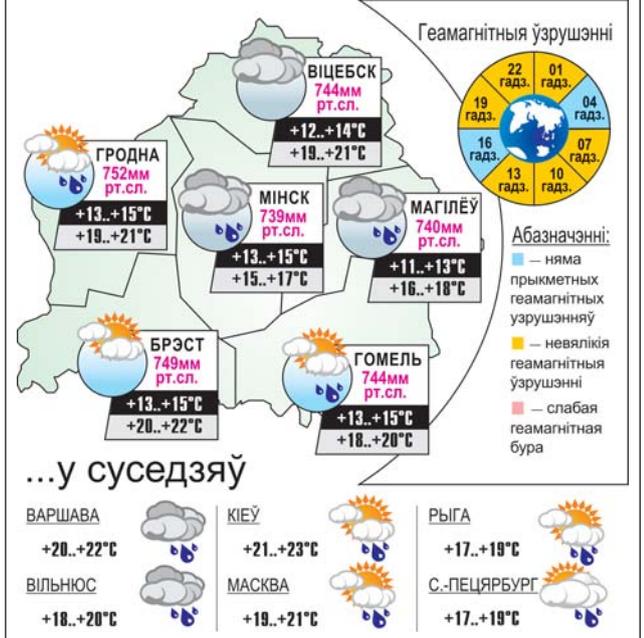
Імяніны

Пр. Ангеліны, Дзям'яна, Кузьмы, Пятра.
К. Ангеліны, Ізабелы, Якуба.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЗАЎТРА

ад Янкі Крука і Аксаны Катовіч

КАША. Крупы, звараныя ў вадзе ці на малаце, даволі папулярная страва на славянскім стале, у традыцыйнай культуры займала самае важнае месца ў ліку ўсіх рытуальных абрадавых страў. У залежнасці ад абраду, рытуальная каша атрымлівала і сваю назву: Бабіна каша, памінальная каша або куцця, каляндная куцця, Васільева і г.д.

У сваю чаргу гэтая ж рытуальная страва дала назву каляндарным святкам, напрыклад Бабіны кашы (8 студзеня), Пасная куцця (5-7 студзеня), Шчодрая куцця (13 студзеня), Вадзьяная куцця (18-19 студзеня), — асноўным святочным дням на Каляды.

Каша, якую гатавала бабка-павітуха (адсюль і назва — Бабіна каша), была абавязковай рытуальнай стравой на радзінах, што, па ўяўленнях нашых продкаў, павінна было забяспечыць нованароджанаму здароўе, дабрабыт, шчасце, а парадзісе — пладавітасць і надалей.

Каша займала цэнтральнае месца і ў час вяселля. Для маладых кашу падавалі ў адной талерцы з адной лыжкай. На працягу ўсяго вяселля ім дазвалялася есці толькі гэтую страву, каб у іх нарадзіліся здаровыя дзеці. На Палессі, калі нявеста захавала да вяселля цнатлівасць, маладым варылі салодкую кашу, калі ж не — у кашу сыпалі шмат солі і перцу, каб маладыя елі і плакалі.

Кашу варылі і для таго, каб у святочныя дні раздаваць бедным і нямоглым. Такая каша насіла назву «абетная».

«Мірскую» кашу варылі ў дні вялікіх святаў усім «мірам». Усе ўдзельнікі святочнага стала павінны былі прынесці частку крупы і іншых прадуктаў, якія выкарыстоўвалі для частавання за такім сталом.

Падчас будаўніцтва хаты, калі падымалі бэльку, да яе прывязвалі гаршчок з кашай, загорнуты ў кажух. Гэта рабілі для таго, каб у хаце заўсёды быў дабрабыт.

Адзін з рытуалаў улазін — варыць кашу ў старой хаце, загарнуў гаршчок у ручнік, каб разам з ёй у новабудуёлю перайшлі поспех і сямейнае шчасце, пры гэтым абавязкова з сабой запрашалі дамавіка.

На Палессі ў каляндныя вечары дзяўчаты варажылі пра сваю будучыню з выкарыстаннем кашы: лыжку калянднай кашы клалі на зруб калодзежа і сачылі, чыя хутчэй у калодзеж зваліцца, тая дзяўчына першай і замуж пойдзе.

У дзень Фёдара Студзита (26 студзеня) кашай абавязкова частавалі дамавіка: на ноч ставілі салодкую кашу, крыху малака і хлеба, каб «гаспадар» хаты прыняў частунак і ахоўваў хату ад бед і нястачы.

Кашай частавалі і хатнюю жывёлу ў дні вялікіх святаў: на Каляды, Масленіцу, Тройцу і г.д.

Даты Падзеі Людзі

1099 год — армія крыжакоў, якая складалася з 1200-1300 рыцараў і 12 000 пяхотнікаў на чале з французскім герцагам Готфрыдам Бульёнскім, пасля працяглага паходу дабралася да Ерусаліма. На досвітку 14 ліпеня 1099 года пачаўся штурм горада. Крыжакі спрабавалі падкаціць да гарадскіх сценаў абложныя вежы, аднак ім перашкаджаў глыбокі роў. Штурм працягваўся ўвесь дзень, а раніцай 15 ліпеня, калі роў быў засыпаны, крыжакі змаглі нарэшце бесперашкодна наблізіць штурмавыя вежы да муроў і, перакінуўшы драўляныя кладкі, уварвацца ў горад. Пачалася разня. Крыжакі забівалі ўсіх — мусульман, яўрэяў і нават нешматлікіх хрысціян, якія трапіліся на шляху. Пасля падзення горада кіраўніком новаўтворанага Іерусалімскага каралеўства стаў Готфрыд Бульёнскі. Ён не пажадаў называцца каралём у горадзе, дзе Хрыстос быў увенчаны цярновым вянкром і прыняў тытул Абароны Труны Гасподняй. Пасля гэтага пабоішча «воіны Хрыстовы» палічылі свой доўг выкананым і большасць з іх з багатай здабычай вярнулася на радзіму.

1743 год — нарадзіўся Гаўрыла Дзяржавін, рускі паэт, дзяржаўны дзеяч. У 1780—1790 гадах — на высокіх дзяржаўных пасадах. Аўтар філасофскіх од, вершаваных трагедый, камедый, аўтабіяграфічных «Запісак», філасофскіх і літаратурна-крытычных прац. У 1793—1794, 1799 гадах быў у Беларусі (Віцебск, Шклоў, Лёзна), арганізаваў дапамогу галадаючым. У «Запісках» спаглядліва пісаў пра беларускі народ, яго нацыянальную самабытнасць.

1960 год — 55 гадоў таму нарадзіўся Святаслаў Мікалаевіч Шнітко, беларускі вучоны ў галіне хірургіі, доктар медыцынскіх навук (2003), прафесар (2004), заслужаны ўрач Беларусі (2009). У 1983 годзе скончыў Самарскі медыцынскі інстытут, у 1992-м — Ваенна-медыцынскую акадэмію імя Кірава ў Санкт-Пецярбургу. Аўтар навуковых прац па таракальнай, відэатаракаскапічнай, ваенна-палявой хірургіі і іншых.

Было сказана

Ніна ЗАГОРСКАЯ, паэтэса:

*Песня не ведае скону і тлену.
Дзедава песня — эпохі арган.*

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯУКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНУ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕУСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс), аддзелаў: пismaў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, 287 17 21, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by>;

e-mail: info@zviazda.minsk.by, (для зваротаў): zvorot@zviazda.minsk.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.568. Індэкс 63850. Зак. № 2812.

Нумар падпісаны ў 19.30
13 ліпеня 2015 года.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12